

PRŮZKUM V OBRANĚ

Výcvikové dokumenty velení armády uvádějí, že je třeba zlepšit organizaci a řízení průzkumu v obraně.

Při rozboru cvičení DUKLA-82 bylo rovněž uvedeno, že je třeba zabývat se obranou a jejím všestranným zabezpečením mnohem důsledněji.

Organizace průzkumu v obraně bude vykazovat určité zvláštnosti, a to jak na taktickém, tak i na operačním stupni velení. Tato skutečnost je dána charakteristikou, hlavními zásadami přípravy a vedení obranného boje (operace), stejně jako určitými rozdíly ve vedení průzkumu a v použití průzkumných orgánů v obraně.

V článku chci ukázat na hlavní zvláštnosti a tím zároveň na vysokou náročnost a složitost organizace a vedení průzkumu v obraně. V první části rozeberu otázky řízení průzkumu, ve druhé části vedení průzkumu a ve třetí části zpracování zpráv a informační činnosti. Hlavní důraz kladu na stupeň vševojskové armády.

Organizaci a vedení průzkumu ovlivní podmínky a způsob přechodu vševojskové armády do obrany. Může jít o přechod vynucený v důsledku neúspěšného střítného sražení nebo silného protiúderu nepřítele v průběhu útočné operace nebo o přechod záměrný, není-li situace příznivá pro útok na jednom nebo druhém směru. Mimo to je třeba brát v úvahu, že vedle obrany mohou jednotlivé vševojskové svazky vést rovněž jiné druhy bojové činnosti.

Při nuceném přechodu do obrany budou celkově méně vhodné podmínky. Budeme vycházet z již dříve organizovaných opatření. Většina průzkumných orgánů bude zasazena a mohou mít větší či menší ztráty. Na organizaci průzkumu bude méně času. Zprávy musíme zpracovávat velmi rychle a informační činnost musí být pohotová a pružná.

Při záměrném přechodu do obrany budou celkově výhodnější podmínky. Při organizaci průzkumu nemusíme respektovat předchozí opatření. Můžeme využít všech průzkumných orgánů, které budou obvykle na plných počtech a beze ztrát. Na organizaci průzkumu máme více času. Daleko více využijeme zpráv o nepříteli od nadřízeného štábu a sousedů.

Dynamickejší charakter soudobých operací způsobí časté, rychlé a mnohdy nenadálé změny jednotlivých druhů bojové činnosti. Z toho vyplývá nutnost řešit všechna opatření průzkumu a zpravodajského zabezpečení pohotově, pružně a perspektivně.

Řízení průzkumu zahrnuje podle Názvoslovné normy (NN 02 0101) stanovení cílů a průzkumných úkolů, organizaci součinnosti, přípravu průzkumných orgánů (sil a prostředků průzkumu) k plnění bojových úkolů, operativní řízení jejich činnosti v souladu s plánem průzkumu a kontrolu plnění úkolů, včetně přijetí úspěšných opatření k dosažení stanoveného cíle.

Stanovení cílů a průzkumných úkolů se projeví v hlavním unifikovaném bojovém průzkumném dokumentu na stupni vševojskové armády — v plánu průzkumu štábu. Zpracovává se zpravidla graficky (na mapě) s tabulkovými přílohami. Při přechodu vojsk vševojskové armády do obrany a v průběhu útočné operace (tzn. vynuceně) se plán průzkumu štábu obvykle znovu nezpracovává, ale všechna opatření průzkumu pro obrannou operaci se zapracují do již dříve zpracovaného plánu. Přitom se nejpodrobněji řeší opatření k získání zpráv v zájmu zmaření útoku nepřítele a rozbití jeho hlavního uskupení. V plánu průzkumu štábu musíme vyjádřit průzkumná opatření k zabezpečení všech rozhodujících etap obranné operace, mezi něž patří:

- protipříprava,
- odražení útoku nepřítele,
- boj s nepřítelem, který se vklíní,
- příprava a vedení armádního protiúderu.

Pro úspěšnou protipřípravu bude třeba včas získávat hodnověrné zprávy o důležitých objektech nepřítele s důrazem na průzkum a doplňkový průzkum objektů pro vlastní jaderné úder.

Při plnění úkolů k odražení útoku nepřítele nebo oslabení jeho úderu, při vedení jaderných úderů nebo protipřípravy a při úderu zálohami armády před přední okraj obrany musí průzkum zjistit efektivnost těchto úderů na nepřítele, zjistit opatření připravovaná k obnově bojeschopnosti jeho vojsk a rovněž dobu zahájení útoku.

V zájmu odražení útoku nepřítele musí průzkum zjišťovat přesuny vojsk, prostory soustředění, výchozí prostory, čáry rozvinování a zasazení, doby pohotovosti k útoku, prostory rozmístění palebných prostředků, zvláště prostředků jaderného napadení. Dále pak upřesnit směr hlavního úderu při přechodu nepřítele do útoku, nepřetržitě sledovat přemísťování druhých sledů, záloh a včas zjistit přípravu k vysazení vzdušných výsadků, zjistit prostory jejich vysazení, upřesnit letištní síť taktického a vojskového letectva, zjistit prostory velitelských stanovišť a pátrat po radioelektronických prostředcích v sestavě útočících vojsk.

Ve prospěch protiúderu se řeší použití odpovídajících sil a prostředků průzkumu vlastního stupně velení, podřízených vševojskových svazků a využití zpráv nadřízeného stupně velení.

K zabezpečení armádního protiúderu musí průzkum včas zjistit uskupení nepřítele, který pronikl do obrany, jeho silná a slabá místa, prostory rozmístění prostředků jaderného napadení, druhých sledů a záloh, dobu a směr jejich možného zasazení.

Pro průzkum taktických, operačních nebo jiných vzdušných výsadků nepřítele jsou plánem předurčeny některé průzkumné orgány vševojskových svazků druhého sledu.

Požadavek souběžného plánování bude mít své uplatnění zvláště při záměrném přechodu do obrany.

Součinnost chápeme jako nepřetržitý proces, jehož intenzita bude nejvyšší při plánování průzkumu a při zabezpečování rozhodujících etap obranné operace.

Náčelník zpravodajského oddělení vševojskové armády musí při organizaci součinnosti osobně nebo prostřednictvím svých podřízených určit:

- zpravodajským náčelníkům vševojskových svazků prvního sledu: na které objekty obrátit zvláštní pozornost, jaká průzkumná opatření a v jakých lhůtách uskutečnit při přípravě a v průběhu vedení obranné operace, jak organizovat průzkum na styku a na křídlech a průzkumná opatření vševojskové armády ve prospěch podřízených vševojskových svazků,

- zpravodajským náčelníkům vševojskových svazků druhého sledu: jakým způsobem budou zasazeny jejich průzkumné orgány v průběhu obranné operace, které jednotky mít v pohotovosti k průzkumu vzdušných výsadek nepříteli v případě jejich vysazení, jak organizovat pozorování a způsob informace o nepříteli,

- velitelům praporů rádiového a radiotechnického průzkumu: rozmístění technických prostředků průzkumu a způsoby předávání získaných zpráv.

Kromě toho je nezbytné, aby sladil s náčelníky druhů vojsk a speciálních vojsk nebo jimi pověřenými důstojníky použití sil a prostředků průzkumu jim podřízeným útvarů a způsob výměny zpráv.

Všechna opatření přípravy průzkumných orgánů (sil a prostředků průzkumu) k plnění bojových úkolů můžeme zevšeobecnit v pojmu organizování průzkumu. Mezi nejdůležitější opatření patří stanovení úkolů průzkumu, které uskutečňujeme formou krátkých ústních nařízení. Přitom v první řadě vydáváme úkol těm štábům a jednotkám, které jsou určeny k vedení průzkumu nejdůležitějších objektů nepříteli (prostředky jaderného napadení, úderné uskupení, zálohy, letectvo apod.). Je-li dostatek času, vydáváme písemná bojová nařízení pro průzkum.

Operativní řízení průzkumu bude rozsáhlejší při vynuceném přechodu do obrany. V tomto případě bude realizováno již při přípravě obranné operace. Při záměrném přechodu do obrany mimo dotyk s nepřítelem uplatníme operativní řízení průzkumu až v průběhu vedení obranné operace. V obou případech bude velmi obtížné dodržovat zásady plánovitého operativního řízení vzhledem k aktivitě nepříteli, k častým změnám a značné dynamičnosti bojové činnosti. Je třeba počítat s tím, že mnohdy bude možné pouze improvizované operativní řízení průzkumu.

Pro kontrolu budou v přípravě, ale zvláště v průběhu obranné operace příznivější podmínky. Vyplývá to ze statictějšího charakteru obrany proti útoku a z toho, že v obraně bude zasazeno více průzkumných orgánů ve vlastní operační sestavě. Z toho plyne možnost uskutečnit nejen zprostředkovanou (nepřímou) kontrolu, ale i přímou kontrolu zasazených průzkumných orgánů.

Uskutečnění průzkumu při přípravě obranné operace závisí na způsobu přechodu do obrany. Při vynuceném přechodu do obrany v dotyku s nepřítelem v průběhu útočné operace můžeme využívat v podstatě všech druhů průzkumu a způsobů získávání zpráv, které jsou na stupni vševojskové armády možné. Při záměrném přechodu do obrany mimo dotyk s nepřítelem bude použití druhů průzkumu a způsobů získávání zpráv poněkud omezeno a diferencováno. Pro vedení průzkumu v průběhu obranné operace budou podmínky a zásady stejné pro obě varianty. V obou případech bude vševojsková armáda využívat hlavně organických průzkumných orgánů, některých průzkumných orgánů podřízených stupňů velení a zpráv získaných činnostmi některých průzkumných orgánů nadřízeného stupně velení.

Bez ohledu na způsob přechodu do obrany se však vyskytnou v obranné operaci určité zvláštnosti ve vedení průzkumu a v použití průzkumných orgánů. Vedení průzkumu ovlivní nejen nepřítel, ale i některé okolnosti vlastní situace.

Z hlediska situace a charakteru činnosti nepřítele půjde o tyto vlivy:

- nepřítel bude v převaze, aktivita a iniciativa bude na jeho straně,
- bude větší množství objektů průzkumu než v útočné operaci,
- objekty průzkumu budou většinou mobilnější než v útočné operaci.

S přihlédnutím k druhu vedené bojové činnosti a k vlastní vševojskové situaci půjde zejména o tyto vlivy:

- pásmo průzkumu bude zpravidla širší než v útočné operaci,
- hloubka pásma průzkumu od čáry dotyku může být poněkud mělčí,
- mnohem více pozornosti bude třeba věnovat průzkumu v hloubce vlastní operační sestavy, zvláště zabezpečení armádního protiúderu.

Jde většinou o nepříznivé okolnosti. Vzhledem k tomu, že vševojsková armáda bude mít k dispozici stejné množství sil a prostředků průzkumu (průzkumných orgánů), bude nutné tyto negativní vlivy eliminovat kvalitativně vyšší úrovní při organizaci a vedení průzkumu. Konkrétně to znamená:

- správně vyhodnotit a dovedně realizovat hlavní úsilí průzkumu,
- hospodárně využívat organických sil a prostředků průzkumu,
- častěji a efektivněji využívat některých průzkumných orgánů nadřazených stupňů velení,
- mnohem více se opírat o výsledky průzkumu nadřazeného stupně velení,
- více pozornosti věnovat uplatnění principů a zároveň požadavků centralizovaného řízení a komplexního vedení průzkumu,
- kvalitněji a efektivněji organizovat a uskutečnit zpravodajskou součinnost na operačním a taktickém stupni velení.

Mimo to bude nezbytné brát v úvahu některé zvláštnosti v použití organických průzkumných orgánů speciálního, rádiového a radiotechnického průzkumu vševojskové armády.

Speciální průzkum bude plnit obdobné úkoly jako v útočné operaci. Průzkumné skupiny speciálního určení však budou zasazovány do menší hloubky. Některé z nich můžeme využít k průzkumu ve prospěch armádního protiúderu. Rovněž je vhodné plánovat a realizovat ponechání jedné nebo i několika skupin ve vlastní operační sestavě na předpokládaném směru hlavního úderu nepřítele. V případě úspěchu nepřítele se skupiny dostanou do jeho týlu a jsou schopny podávat hodnověrné zprávy, zvláště o jeho prostředcích jaderného napadení.

Rádiový a radiotechnický průzkum povedeme v celé šířce obranného pásma vševojskové armády s důrazem na předpokládané směry útoku nepřítele. Přítom rádiová a radiotechnická průzkumná pracoviště rozmístíme v prostorech méně vhodných pro útok nepřítele, zvláště jeho obrněných (tankových) jednotek. Manévr průzkumnými orgány rádiového a radiotechnického průzkumu plánujeme a v případě potřeby i realizujeme do hloubky operační sestavy vševojskové armády. Přítom musí hlavně zabezpečovat průzkum ve prospěch armádního protiúderu.

Dočasnost obrany bude vyžadovat tvorbu dostatečně silné zálohy průzkumu k využití při přechodu do útoku.

Zpracování zpráv a informační činnost představují finální proces průzkumu a zpravodajského zabezpečení, který do značné míry závisí na stavu a výsledcích řízení a vedení průzkumu.

Celý proces zpracování zpráv představuje velmi náročnou a složitou práci, která vytváří předpoklady pro informační činnost. V jednotlivých etapách zpracování zpráv musíme respektovat požadavek centralizace (při shromažďování, evidování a třídění) a požadavek komplexnosti (při jejich studiu a vyhodnocování). Při této činnosti i v obranné operaci existují určité příznivé, ale i méně příznivé momenty. Mezi výhody patří lepší podmínky pro práci. Nedochází totiž k častému přemísťování míst velení, takže proces zpracování zpráv může probíhat v určitém delším časovém úseku v jednom prostoru. Další výhodou je, že pro shromažďování zpráv můžeme více využívat linkových pojítek. Určitá složitost bude v tom, že při stejném kádrovém složení a materiálním zabezpečení bude třeba zpracovávat v určitém časovém úseku velký rozsah zpráv o nepříteli. Proto musíme přijmout předem a včas příslušná organizační opatření a celý proces zpracování zpráv musíme technicky dokonale nacvičit.

Je důležité nepodléhat při získávání zpráv pasivitě. Dobývat je nejen od podřízených, ale i od nadřízeného štábu.

Při informační činnosti máme větší možnosti využít dispečinku a linkových pojítek. Rovněž používání grafických a písemných informačních dokumentů bude častější.

Obsahová náplň jednotlivých částí informační zprávy náčelníka zpravodajského oddělení musí odpovídat potřebám zpravodajského zabezpečení obranné operace. V průběhu operace bude informační zprávu předkládat vždy při přípravě protiúderu. Náčelník zpravodajského oddělení musí vyhodnotit hlavní uskupení nepřítele a jeho prostředky jaderného napadení, na jejichž zničení závisí rozhodný přelom v průběhu bojové činnosti ve prospěch vlastních vojsk. Dále musí uvést zprávy o rozmístění záloh, době a směrech (prostorech) jejich možného zasazení. Cílem všech opatření bude dát dostatek podkladů k volbě nejvhodnější doby a směru protiúderu, zpravodajsky zabezpečit jeho průběh s důrazem na směr hlavního úderu a boky.

Značný význam bude mít hodnocení terénu a jeho vliv na vedení operace.

Stejně jako na všech stupních velení a ve všech druzích bojové činnosti poroste význam průzkumu a zpravodajského zabezpečení na stupni vševojskové armády v obranné operaci. Tato skutečnost je ještě zvýrazněna tím, že obrana klade vysoké a v některých případech i zvláštní požadavky na zabezpečení bojové činnosti, tedy i na průzkum.

Jako hlavní specifika jednotlivých druhů průzkumu v obranné operaci vševojskové armády můžeme uvést:

- menší hloubku vyslání průzkumných orgánů speciálního průzkumu a vyšší intenzitu jejich činnosti ve vlastní operační sestavě,

- rozmístění průzkumných orgánů rádiového a radiotechnického průzkumu na maximální možné vzdálenosti v rámci normy a přípravu jejich manévru do hloubky vlastní operační sestavy,

- plné soustředění úsilí vzdušného průzkumu ke zjištění prostředků jaderného napadení, prostorů rozmístění druhých sledů a záloh a jeho optimální koordinaci s ostatními druhy průzkumu.

Náročnost a složitost průzkumu a zpravodajského zabezpečení v obranné operaci vyžadují od orgánů velení a zpravodajských orgánů vševojskové armády vysoce zodpovědný přístup k organizaci průzkumu a od průzkumných orgánů cílevědomé, aktivní, včasné a efektivní vedení průzkumu.